

Bava Metzia (58a)

לשמור את — If [a Temple treasurer] hires a worker with Temple funds — or to guard the *parah adumah* against becoming disqualified — or to guard the child against *tumah*, — or to guard the grain used for the *omer*, — לשמור את התינוק — **to guard the child** against *tumah*, — לשמור את הזרעים — **to guard the grain** used for the *omer*, — אין נותנין לו שכר שבת — **they do not pay him a wage for Shabbos** if he is hired by the day. — Therefore, the responsibility for a loss occurring on Shabbos does not rest upon him. — If he was a per-week worker, a per-month worker, a per-year worker, or a per-seven-years worker, — לפיקדון אין אחריות שבת עליו — **Therefore, the responsibility for a loss occurring on Shabbos does not rest upon him.** — If he was a per-week worker, a per-month worker, a per-year worker, or a per-seven-years worker, — לפיקדון אין אחריות שבת עליו — **they pay him a wage for Shabbos.** — Therefore, the responsibility for a loss occurring on Shabbos rests upon him.

Gittin (74b-75a)

בראשונה היה נטמן יום שנים עשר — We learned in a Mishnah there (*Arachin* 31b): — תנו היום — **Originally, [a home buyer] would hide on the final day of the twelfth month** after his purchase — **in order that [his purchase] would be confirmed to him.** — כדי שיהא חלוט לו — **Hillel the Elder** therefore enacted a dispensation for sellers — שיהא חולש את — **providing that [the seller] should deposit his money in the designated chamber** — **and then break down the door to his house and enter.** — ויהא שובר את הדלת ונכנס — **And whenever [the buyer] so desires, he may come and take his money.** — ואימתי שירצה הלה — **he may come and take his money.**

The Gemara analyzes the Mishnah:

— **And Rava said:** — מתקנתו של הלל נשמע — **From the fact that Hillel's enactment was necessary, it can be inferred** — הרי זה גיטך — **that if a man told his wife, “This is your get** — על מנת שתתני לי מאתים זוז — **on condition that you give me two hundred zuz,”** — ונתנה — **and she gve him the money with his consent, she is divorced** ..... על כרחו — **but if she gave it against his will, she is not divorced.**

The Gemara explains the inference:

— **From the fact that it was necessary for Hillel to enact** — היתה — **that giving money to the buyer against [his] will is considered a legal act of giving,** — **[75a]** — **we may infer that in general,** — היתה בעל — **giving something to a person against his will is not a legal act of giving.**

The Gemara asks:

— **Rav Pappa, or others say, Rav Simi bar Ashi, challenged [Rava's inference]:** — **But perhaps it was necessary [for Hillel] to enact his measure only when** — **the seller was not in [the buyer's] presence,** — אבל בפניו — **but if the seller was in [the buyer's] presence,** — בין מדעתו בין בעל — **whether he gave redemption money with [the buyer's] consent or against his will, [the transfer] of money constitutes a legal act of giving.**

שומר שכר שכלה זמנו

בית יוסף (חושן משפט שמג) - ואסיקנא דהא דלאחר ימי שאילתה פטור מסתבר דפטור משואל וחיוב כשומר שכר דהואיל ונהנה מהני הוי ויש ללמוד מכאן לשומר שכר לזמן שכיון שכלה זמנו כלתה שמירתו ואפילו היא עדיין בבית אינו עליה אלא שומר חנם. [וכן פוסק בשלחן ערוך סעיף ב.]

קצות (שם) - כתב הריטב"א ומסתברא דפקדון בעלמא שיש בו זמן והגיע זמנו שומר שכר הוי עליו עד שיאמר לבעלים טול את שלך שאינו רוצה לשומרו וכדאמרין גבי אומן שאומר גמרתיו. [ועי' נתיבות קפנ].

מחנה אפרים (הל' שומרים סי' יט) - אם אמרו גבי שואל לזמן דאחר שעבר זמנו הוא שומר שכר היינו משום דכיון דנהנה מהנה וכן גבי אומן כשאמר גמרתיו שהוא שומר חנם היינו משום דלא קבעו זמן לשמור ומשום הכי אף על גב דכלו ימי השאלה והשכירות כדיון שומר חנם עדיין חייב, דלא מצי לומר אני לא קבלתי לשמור אלא בשכר אבל שלא בשכר לא קבלתי ואפילו להיות שומר חנם דאם כן הוה ליה למימר איני שומר עוד, אבל זה שכבר פירש מעיקרא שאינו שומרן אלא עד זמן פלוני כל שהגיע הזמן הרי הוא כאלו פירש איני שומר עוד. [ועי' דברי מלכיאל ח"ה סי' רעח].

שומר חנם שכלה זמנו

מחנה אפרים (הל' שומרים סי' יט) - ואף אם תמצא לומר דשומר שכר לזמן ועבר הזמן שומר חנם הוי כמו שפסק מרן בשולחן הטהור... מכל מקום בנידון דנן שהוא שומר חנם ואמר לו שמור זה עד זמן פלוני, כשעבר הזמן אף שומר חנם לא הוי דהא עד אותו זמן קיבל להיות שומר חנם ולא יותר.

דברי גאונים (צו, מא) - וצריך עיון שלא הזכיר כלל מדברי הרמ"א (עד, ג) דאף אחר הזמן צריך על כל פנים לומר טול את שלך, ובלא זה לא פקע ממנו חובת השמירה... וכן משמע בסימן רצ"ג סעיף א'... אולם יש לדחות דשם מיירי דוקא בפקדון מעות ולכך תפסו בלשונם בכי האי גוונא שאמר לו טול את שלך כי היכא דלפטור אף היכא שאין המעות צרורים וחתומים דמותר להשתמש בהן והוי שומר שכר.

שלחן ערוך (רצג, א) - בכל מקום שירצה הנפקד להחזיר למפקיד פקדונו צריך לקבלו אפילו נתנו לו בעל כרחו חשיבה נתינה ופטור, ואם הפקידו אצלו לזמן ידוע אינו יכול להכריחו לקבלו ממנו תוך הזמן.

שומר שאמר טול שלך

מרדכי (גיטין עד:) - ודאי פקדון פשיטא דפטור כיון דאמר איני רוצה לשומרו עוד פטור אפילו מפשיעה אבל מלוה מתוך שהלוה יכול לחזור ולהוציא אותו מנה חייב באחריותו, וראב"ה פטרו מפרק הגזול בתרא... וכן בפ' האומנין... וכן בפרק הזהב גבי ההוא גברא דיהיב זוזי אשומשמי ומסיק אפילו שומר חנם לא הוי.

רמ"א (עד, ג) - ליה שאמר למלוה לטול מעותיך והוא בזמן והמלוה אינו רוצה לקבלם והם צרורים ומונחים ביד ליה ונגנבו או נאנסו הלוה חייב לשלם, אבל בפקדון בכי האי גוונא פטור.

ביאור הגר"א (קכ, ו) - וכלל הענין דבפקדון לאחר הזמן כל שאמר טול את שלך פטור כמו שכתוב בבבא מציעא פ' ופ"א דאפילו גמרתיו אינו שומר שכר... וכל שכן טול את שלך, אלא דמכל מקום באומן שומר חנם הוי דלא סילק עצמו משמירתו מה שאין כן בפקדון, וכל שכן אי אמר בהדיא דאפילו באומן פטור... אבל בהלואה חייב אפילו סילק נפשיה בהדיא כל זמן שלא נתן לו וכמו שכתב הרי"ף שם בעובדא דשומשמי כיון דלהוצאה ניתנו... וכן בעובדא דשומשמי כיון דלהוצאה ניתנו ודידיה במה זכה המלוה כל זמן שלא נתן לו דדוקא בשנתן לו אמרינן נתינה בעל כרחו הוי נתינה.

ש"ך (עד, טו) - הטעם כיון דכלתה שמירתו... ועיין במרדכי... כתב ודאי פקדון פשיטא פטור כיון דאמר איני רוצה לשמרו עוד, פטור אפילו מפשיעה.

מחנה אפרים (הל' שומרים כ) - התם באומנים מה שאמר לו טול את שלך לא כדי להסתלק עצמו משמירה נתכוון ומה שאמר ליה טול את שלך רצה לומר לו שאינו מעכבו על שכרו אלא יטול את שלו וישתמש בו, אבל בשומר שכר כל שאמר לו טול את שלך הא ודאי רצה לומר לו שאינו רוצה לשמרו ולהכי אפילו ש"ח לא הוי.

שם בהג"ה - לפי האומר נראה דשומר שכר אפילו שאמר טול את שלך שומר חנם מיהא הוי אמנם אם הקדים לו שכרו ואחר שעבר זמן מה אמר לו טול את שלך אף שמדברי התוס' נראה דאף בכי האי גוונא שומר חנם הוי מדברי רש"י... אפילו שומר חנם לא הוי.

פתחי חושן (ז, סקט"ז) - מכל מקום נראה שאין מאין מועיל טול את שלך אלא כשיש ביד המפקיד ליטלו.

אומן שאמר טול את שלך עדיין שומר חנם הוא.

אבל לרש"י אם אמר שאינו רוצה לשומרו עוד פטור אפילו מפשיעה.

מוכר שומשמי שאמר טול את מעותיך אינו אפילו שומר חנם.

מתקנת הלל לפי לשון הראשון רואים שנתנה בעל כרחו אינה נתינה.

ועי' פתחי חושן ז, סק"ו שמביא תשובה בשם ר' משה זצ"ל וחולק עליו.